

**13. ULUSAL PSİKOLOJİK DANIŞMA
VE
REHBERLİK KONGRESİ**

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

07- 09 Ekim, 2015 Mersin

İÇİNDEKİLER

Davet Mektubu	5
Genel Bilgiler	7
Kurullar	8
Davetli Konuşmacılar	12
Paneller Listesi	12
Konferans	13
Atölyeler	13
Söyleşi	13
Bildiriler	15-1160

OKUL DANIŞMANLIĞININ ETKİLİLİĞİ İLE İLGİLİ OKUL YÖNETİCİLERİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN GÖRÜŞLERİ

Uğur ÇAPULCUOĞLU¹
Bülent GÜNDÜZ²
İlker YAKIN³

Problem Durumu

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde tüm paydaşların ortak bir anlayışla birlikte çalışması gerekir. Çalışmaların başarıya ulaşmasında her ne kadar öncelikli olarak psikolojik danışmanların etkililiği söz konusu olsa da okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin de önemli rol ve sorumluluklarının olduğu bir gerçektir (Camadan ve Sezgin, 2012). Gündüz, İnandı ve Tunç (2014)'a göre PDR hizmetlerinin istenilen nitelik ve nicelikte sunulmasında okul psikolojik danışmanlarının ortaya koydukları çalışmalar önemli olmakla birlikte, okul sisteminin önemli unsurları olan yöneticilerin sürece katılımları da vazgeçilmez bir faktördür. Okullarda PDR hizmetlerinin yürütülmesinde gibi birinci derecede sorumlu olan kişi okul yöneticisidir (MEB, 2001). Fitch, Newby, Ballesterro ve Marshall (2001), okul yöneticilerinin PDR hizmetlerinden beklentilerini araştırmış; okul yöneticilerinin PDR hizmetlerinden beklentilerinin sağlıklı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Alan yazın incelendiğinde yapılan araştırmaların çoğunun nicel çalışmalar olduğu; okul danışmanlığına ilişkin yönetici ve psikolojik danışmanların görüşlerini ele alan nitel boyuttaki bu çalışmanın alana önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticileri ve psikolojik danışmanların PDR hizmetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, okul yöneticileri ve psikolojik danışmanların görüşlerinin belirlenmesine ilişkin durum tespiti niteliğinde betimsel bir çalışma olup çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Mersin ili Mezitli ilçesinde yer alan ilkokul, ortaokul ve liselerden seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 15 okul yöneticisi ve aynı okullarda görevli 15 psikolojik danışman oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yorumlama ve listeleme sorularından oluşan açık ve kapalı uçlu anket formu kullanılmıştır. Formda okul yöneticilerinin ve psikolojik danışmanların PDR hizmetlerinin yürütülmesindeki yeterliliklerine, ihtiyaçlarına, yöneticilerinin verdiği ve psikolojik danışmanların okul yöneticisinden aldığı desteklere, okul yöneticisi ve psikolojik danışmanların algıladıkları öğrenci yaklaşımlarına ve PDR hizmetlerinin yürütülmesinde

¹ Uzman Psikolojik Danışman, Davultepe Atatürk Ortaokulu, ugurugca@hotmail.com

² Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, bgunduz27@yahoo.com

³ Yard. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ilker@mersin.edu.tr

okul yöneticilerinin ve psikolojik danışmanların karşılaştığı engellere ilişkin 5 temadan oluşan sorular yer almıştır. Araştırmada, anket formundan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular

1. Yeterlilik

Psikolojik danışmanlar, okul yöneticilerinin PDR çalışmalarına bağımsızlığı destekleyici ve bu hizmetlerin yürütülmesinde kolaylaştırıcı davranışlar sergilemelerinin (n=9) önemli bir PDR hizmetlerini yürütme mesleki yeterlilik alt türü olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında okul yöneticilerinin, PDR hizmetlerinin gerekli ve önemli olduğuna inanmaları (n=8) ile PDR hizmetlerinin alan bilgisi gerektirdiğini bilmeleri de (n=7) psikolojik danışmanlar tarafından belirtilen PDR hizmetlerini yürütme mesleki yeterlilik alt türleridir. Okul yöneticileri psikolojik danışmanların, öğrenci görüşmelerini ve öğrencilerin sırlarını gizli tutmaları ile öğrencilerin güvenlerini kazanmalarının (n=11) önemli bir PDR hizmetlerini yürütme mesleki yeterlilik alt türü olduğunu belirtmişlerdir.

Bulgular incelendiğinde psikolojik danışmanlar, okul yöneticilerinin dinleme becerisi sergileyebilmelerini (n=10) kişisel özelliklere yönelik yeterlilik alt türü olarak belirtmiştir. Buna paralel olarak okul yöneticileri, psikolojik danışmanların okul yönetimi ve öğretmenlerle eş güdüm ve işbirliği içinde çalışmasının (n=7) ve öğrencilerle ve diğer bireylerle sağlıklı iletişim kurmasının (n=6) kişisel özelliklere yönelik yeterlilik alt türü olarak belirtmiştir.

2. İhtiyaçlar

Okul yöneticileri, PDR hizmetleri ile ilgili olarak seminerlerin yapılmasının (n=5) ve velilerin okul işleyişine yönelik düşüncelerinin bilinmesinin (n=4) bireysel ihtiyaçları içerisinde olduğunu söylemiştir. Psikolojik danışmanlar ise PDR servislerinin ve psikolojik danışmanların disiplin aracı olarak kullanılmamasının (n=6); bireysel gelişimimizi destekleyici kurs, seminer ve eğitimlerin yapılmasının (n=4) ve üniversiteler ile işbirliği yapılarak ortak projelerin geliştirilmesinin (n=4) bireysel ihtiyaçları içerisinde yer aldığını belirtmiştir. Okul yöneticileri, PDR hizmetlerini yürüten psikolojik danışmanların daha istekli olmasının (n=10) en önemli örgütsel ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında psikolojik danışmanlar, PDR hizmetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan araç-gereç (kırtasiye malzemeleri) ve donanım (bilgisayar, yazıcı vb.) desteğinin yeterli ve düzenli bir şekilde sağlanmasını (n=9); öğretmenlerin ve okul yönetiminin PDR hizmetlerini önemsemelerini (n=6); öğretmen ve okul yönetimi desteğinin ve işbirliğinin daha fazla olmasını (n=6) ve PDR alanının neleri kapsadığının tüm öğretmenler ve okul yönetimi tarafından bilinmesini (n=6) de örgütsel ihtiyaçlar olarak sıralamıştır. Diğer taraftan, okul yöneticileri, veli desteği ve velilerin okul ile işbirliği içinde olmalarını (n=8) en önemli toplumsal ihtiyaç olarak belirtmiştir. Buna paralel olarak psikolojik danışmanlar, velilerin sorunların çözümünde daha fazla destek ve işbirliği sunmalarını (n=5) en önemli toplumsal ihtiyaç olarak belirtmiştir.

3. Destekler

Okul yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu (n=9), psikolojik danışmanlara araç-gereç desteğini sağladığını, psikolojik danışmanların görüş ve önerilerini dikkate aldıklarını (n=7) ve PDR servislerinin donanım ve görünüş bakımından uygun olması için her türlü desteği sağladıklarını (n=7) belirtmişlerdir. Bunun yanında psikolojik danışmanların bir kısmı okul yöneticilerinin PDR servisini fiziksel olarak iyileştirdikleri, teknolojik destek sağladıklarını (n=5) belirtmiştir.

Destek temasının kişisel/sosyal destek alt temasına bakıldığında okul yöneticilerinin çoğu psikolojik danışmanlar tarafından gerçekleştirilen çalışmaların yürütülmesi konusunda destek sunduklarını ifade ederken, araştırmaya katılan psikolojik danışmanların üçte birinden daha azı (n=4) PDR çalışmaları konusundaki iş birliği vurgusunu yapmıştır.

4. Öğrenci Yaklaşımları

Bulgulara göre, psikolojik danışmanların “geleneksel öğrenci yaklaşım yöntemini” uyguladığını iki okul yöneticisi, “modern öğrenci yaklaşım yöntemini” uyguladığını on okul yöneticisi ve “bütünleşik öğrenci yaklaşım yöntemini” uyguladığını üç okul yöneticisi belirtmiştir. Bunun yanında psikolojik danışmanlar, “geleneksel öğrenci yaklaşım yöntemini” on üç okul yöneticisinin uyguladığını, “modern öğrenci yaklaşım yöntemini” bir okul yöneticisinin uyguladığını ve “bütünleşik öğrenci yaklaşım yöntemini” bir okul yöneticisinin uyguladığını belirtmiştir.

5. Engeller

Katılımcı görüşleri ve analizleri sonucunda, okul yöneticileri, öğrenci sayısının fazla oluşunu (n=7) en önemli engel olarak belirtmiştir. Bu engel türünü veli ilgisizliği (n=6) takip etmektedir. Bu engelleri sırası ile sosyo-kültürel çevre (n=6), psikolojik danışmanların beklentilerinin okul yönetimi ile uyumsuz oluşu (n=6), psikolojik danışmanların alanları ile ilgili fazla hizmet içi eğitim faaliyetinin yapılmaması ve psikolojik danışmanların kendilerini geliştirmemesi (n=5) ve olumsuz psikolojik danışman ve rehber öğretmen tutumu (n=5) izlemektedir. Öğrenci sayısının fazla oluşu (n=9) psikolojik danışmanların da birinci sırada belirttiği engel türüdür. Buna karşın psikolojik danışmanlar, öğretmenlerin PDR hizmetlerine olumsuz bakış açısını (n=8) ikinci sırada belirtmiştir. Bu engel türünü sırası ile veli ilgisizliği (n=7), fiziksel yetersizlikler (n=7), psikolojik danışmanların fazla evrak işi ile uğraşmak zorunda olmaları (n=6) ve öğrenci ve psikolojik danışmanların görüşlerinin dinlenmemesi (n=6) izlemektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, psikolojik danışmanların, okul yöneticilerinin PDR çalışmalarının desteklenmesi ve öneminin anlaşılmasına ilişkin yeterliliklerini; okul yöneticilerinin ise psikolojik danışmanların gizlilik gibi etik ilkeleri uygulama ile öğretmen, veli, okul personeli ve öğrencilerle kurdukları iletişim yeterliliklerini öne çıkardıkları görülmektedir. Bu bulgu, Ünal ve Ünal (2010) ile Gündüz, İnandı ve Tunç (2014)'un bulgularını destekler niteliktedir. Sonuçlara kişisel özelliklere yönelik yeterlilik açısından bakıldığında, PDR hizmetlerinin yürütülmesi bağlamında okul yöneticileri ve psikolojik danışmanların olumlu yönde iletişim becerileri sergiledikleri söylenebilir.

Araştırmanın ihtiyaçlar ana temasına yönelik sonuçlar okul yöneticileri ve psikolojik danışmanların bireysel gelişimi destekleyen seminer ve kurs gibi etkinliklerin artırılmasını öne çıkardığını göstermiştir. Ayrıca okul yöneticileri ve psikolojik danışmanların veli desteği ve okul-aile işbirliğine yönelik ihtiyaçları ortak olarak belirledikleri anlaşılmıştır. Kurumsal destek çerçevesinde bakıldığında, okul yöneticilerinin çoğu verdikleri fiziksel destek miktarının PDR çalışmalarının yürütülmesi hususunda daha yeterli algılarken, bu algıya az sayıda psikolojik danışmanın sahip olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilere dönük yaklaşımları ele alındığında, okul yöneticilerinin çoğunluğu psikolojik danışmanları modern yaklaşıma yakın bulurken, tam tersi psikolojik danışmanların büyük bir çoğunluğu okul yöneticilerini geleneksel öğrenci yaklaşımına uygun değerlendirmektedir. Söz konusu bu durum yönetici ve psikolojik danışmanların öğrencilere bakış açılarının farklı olduğunu göstermektedir.

PDR hizmetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan engeller açısından öğrenci sayısının fazla oluşu yönetici ve psikolojik danışmanların ortaya koydukları en öncelikli engel olarak görülmektedir. Amerikan Okul Psikolojik Danışmanları Derneği'nin (ASCA, 2015) ideal standart olarak her 250 öğrenciye bir psikolojik danışman düşmesi gerektiği görüşü dikkate alındığında psikolojik danışmanlar üzerine düşün yükün öğrenci sayısı açısından fazla olduğu düşünülmektedir. Bu bulgu, Karataş ve Baltacı (2013)'nin bulgularını destekler niteliktedir. Engeller temasında anlaşılacağı üzere psikolojik danışmanların ortaya koyduğu engellerin yine öğrenci ve PDR alanına ilişkin bakış açılarından kaynaklandığı ifade edilebilir. Yeterince anlaşılmadıklarını, yönetici ve öğretmenlerin olumsuz yaklaşımlarına maruz kaldıkları belki de bu nedenle fiziksel koşullarının iyileştirilmediği; bu durumun da psikolojik danışmanların çalışma isteklerini azalttığı ifade edilebilir.

Öneriler:

1. Yöneticilerin öğrenci merkezli anlayışın geliştirilmesi ve birey merkezli yönetsel becerilerin kazandırılması konusunda çalışmalar yapılabilir.
2. Benzer şekilde PDR hizmetlerinin gelişime yönelik engellerin ortadan kaldırılması ve bu hizmetlerin daha etkin olması için veli ve öğretmenlere dönük çalışmalar da yürütülmelidir.
3. Okul yöneticileri tarafından, okullarda bulunan PDR servislerinin ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda çalışmalar yapılmalı, ihtiyaçların belirlenmesinde psikolojik danışmanların da fikirleri ve beklentileri alınmalıdır.
4. Okullardaki psikolojik danışman norm kadroları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeniden güncellenmelidir.

Kaynakça

ASCA (2015). www.schoolcounselor.org Erişim Tarihi: 29.07.2015.

- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (38), 199-211.
- Fitch, T., Newby, E., Ballestero, V. ve Marshall, J. L. (2001). Future school administrators' perceptions of the school counselor's role. *Counselor Education & Supervision*, 41, 89-99.
- Gündüz, B., İnandı, Y. ve Tunç, B. (2014). Okul yöneticilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri: betimsel bir çalışma. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4 (2).
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmeninin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 427-460.
- M. E. B. (2001). *Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği*, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html>, Erişim Tarihi: 10 Haziran 2015.
- Ünal, A. ve Ünal, E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2).